

Türkçe Öğretmen Adaylarının Görüşleri Çerçevesinde

Dilbilgisi Eğitimi

Müzahir KILIÇ* Ahmet AKÇAY**

Özet

Türkçe ders programı (2005) konuşma, yazma, okuma, dinleme ve dilbilgisi olmak üzere 5 temel öğretim alanından oluşmaktadır. Dilbilgisine bu programda her sınıf düzeyinde %15 oranında yer verilmiştir. Bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde dilbilgisi eğitimi alanı incelenmiştir. Araştırma nitel bir çalışmadır. Araştırmada veri toplamak için yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu ise 30 Türkçe öğretmen adayı oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışmada Türkçe öğretmen adaylarının dilbilgisi alanında Türkçe Öğretmenliği ders programları, dilbilgisi derslerinde izlenen yöntemler ve öğretim üyeleri ile karşılaştıkları sorunlara ve Türkçe Öğretmenliği ders programında dilbilgisi öğretimi adlı bir derse yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dilbilgisi, Türkçe öğretmen adayı, dilbilgisi eğitimi

GRAMMAR EDUCATION WITHIN THE FRAMEWORK OF OPINIONS OF TURKISH LANGUAGE TEACHER CANDIDATES

Abstract

Turkish language curriculum consists of five teaching fields as speaking, writing, reading, listening and grammar. Grammar takes % 15 percentage of this curriculum in each grade level. In this qualitative study, the grammar teaching field is examined within the framework of opinions of Turkish language teacher candidates. Semi-structured interview form is used as a data collection tool. 30 Turkish language teacher candidates constitute the sample group of the study. Descriptive analysis is used in data analysis process. In the study, the opinions of Turkish language teacher candidates about syllabus of grammar field in Turkish Language Teaching programme, the methods used in grammar courses, lecturers and the problems they face; and the necessity of Grammar Teaching course in the scope of Turkish Language Teaching programme is stated.

Keywords: Grammar, Turkish language teacher candidate, grammar teaching

Giriş

Dilbilgisi (gramer) Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde (2005) “bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit eden bilim” olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla dilbilgisi öğretiminin kapsama alanını bir dilin yapısı, kuralları ve işleyişi oluşturmaktadır. MEB (2005) Türkçe programı, 5 öğrenme alanından oluşmaktadır: okuma, yazma,

* Yrd. Doç.Dr. , Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, muzahirk@msn.com

** Arş. Gör. , Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü,
turkolog_25@hotmail.com

dinleme/izleme ve konuşma ve dilbilgisi. Bu programda dilbilgisi diğer öğrenme alanlarından farklı bir konuma alınmış, dilbilgisinin dinleme/izleme, konuşma, yazma ve okuma öğretim alanlarını destekleyen kurallar bütünü olduğu ifade edilmiştir. Aynı zamanda bu programda ilköğretim öğrencilerinin Türkçe'nin yapısını ve işleyiş kurallarını öğrenmelerinden daha çok bu kuralların konuşma, yazma ve dinlemeyle ilgili etkinliklerde kullanabilmesi önemsenmiştir. Dolayısıyla dilbilgisi öğretimi kuramsal bilgilere değil, uygulamaya dayalı olarak yürütülmelidir. Çünkü ana dilinin dil bilgisi kurallarını iyi bilen ve uygulayabilen bir bireyin yazma becerisi gelişmekte, daha yetkin yazılar yazabilmekte, birey diğer bireylerle daha iyi iletişim kurabilmekte, başka bir dili çok daha kolay öğrenebilmekte, bireyin dile ilişkin yanlışları azalmakta ve zihninin gelişmesine olumlu katkıları olmaktadır (Ünal ve Şahinci, 2011).

Dilbilgisi eğitimi ilköğretimden üniversiteye kadar eğitimin bütün aşamalarında verilmesine rağmen bu eğitimin sağlıklı olarak verilip verilmediği sürekli tartışma konusu olmaktadır (Kerimoğlu, 2006). Dilbilgisi eğitimindeki sıkıntılar çeşitli nedenlere bağlanmakta ve bu nedenler arasında öğretmenlerin bu konuda yetersiz oluşu, ders kitaplarının özensiz hazırlanışı, müfredat programlarının niteliksiz oluşu, doğru yöntem ve tekniklerin uygulanamayışı ve anlatılanların teorik düzlemde kalışı sıralanmaktadır.

Dilbilgisini öğreten kitapların da birbirinin tekrarı niteliğinde oluşu ve bilimsel temellerden yoksun oluşu da dilbilgisi eğitiminin önündeki en büyük engellerden biri olarak gösterilebilir. (Uzun, 2004) Türkçe dilbilgisi kitapları çoğunlukla, Batının dilbilgisi yaklaşımının benimsenerek hazırlandığı ve Batı dillerinin geleneksel dilbilgisi kitaplarında görülen ayrımların, tanımların ve sınıflamaların olduğu gibi Türkçeye aktarıldığı ve uyuşmayan görünümünde, zorlama uyarlamalara gidildiği ve Türkçe'nin adeta bir Batı diliymiş gibi betimlendiği dile getirmiştir.

Dilbilgisi eğitiminde en büyük problemlerden biri de dilbilgisi terimlerinde birliğin sağlanamamış olmasıdır. Terimler, değişik bilim dallarının, sanat ve meslek kollarının özel kelimeleri olarak tanımlanır (Pilav, 2008). Dolayısıyla aynı bilim dalına ait terimlerin benzer olması ve aynı anlamları ifade etmesi gerekmektedir. Kerimoğlu (2006) tarafından yapılan çalışmada akademik yayınlarda, ders programlarında ve ders kitaplarında cümlenin öğeleri konusu ile ilgili kabuller incelenmiş, araştırma sonucunda cümlenin öğeleri konusunda bir terim kargaşası yaşandığı ortaya konmuştur. Dil bilgisine ilişkin literatür araştırıldığında daha pek çok kavram ve terim üzerinde tartışmalar yaşandığı görülecektir.

İlköğretimden yükseköğretime kadar öğrencilere dilbilgisi terimleri farklı terimlerle veya farklı anlamlarda verilmektedir. Öyle ki dil bilgisi terimlerinin kullanımında gerek yükseköğretim gerek ortaöğretimde bazı farklılıklar görülmektedir (Kültürel, 2009). Dilbilgisi terimlerinin içerikleri dilbilgisi kitabı yazarlarına göre, dilbilgisi derslerini yürüten akademisyenlere göre ve Türkçe öğretmenlerine göre değişmektedir. Dolayısıyla eğitimin her kademesinde farklı bilgi ve terimlerle karşılaşan öğrenciler dilbilgisini tam olarak kavrayamamakta ve dilbilgisi alanına isteksiz yaklaşmaktadırlar. Türkçe öğretmen adayları da hizmet öncesinde dilbilgisi ile aldıkları derslerde benzer sıkıntıları yaşamakta, dilbilgisi terimleri zihninde tam yapılandırmadan mezun olmakta ve donanımsız halleriyle öğrencilerin karşısına çıkmaktadırlar.

Dilbilgisi eğitiminde yaşanan olumsuzluklar, Türkçe öğretmeni ve Türkçe öğretmen adaylarının dilbilgisi alanına olumsuz yaklaşmalarına neden olmakta dolayısıyla bu da dilbilgisi eğitimini zorlaştırmaktadır. Ünal ve Şahinci (2011) tarafından yapılan çalışmada Araştırma sonucunda Türkçe öğretmenlerinin dilbilgisi konularının öğretilmesi konusunda olumsuz görüşe sahip oldukları tespit edilmiştir. Kahraman (2010) tarafından yapılan çalışmada ise Türkçe öğretmen adaylarının dilbilgisi terimlerini ifade etmekte başarılı olmadıkları ve dilbilgisi kavramları ile ilgili eksik bilgilere sahip oldukları ortaya konmuştur.

Bu açıdan bakıldığında Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı'na en az 2 saatlik "Dilbilgisi Eğitimi" adlı bir ders koyulmalıdır. Dersin içeriğinde ise dilbilgisinin tanımı, ilköğretim ikinci kademedeki karşılaşılabilecek dilbilgisi konularının ayrıntılı ve derinlemesine incelenmesi, dilbilgisi konularının öğrencilere nasıl öğretilmesine ilişkin uygulamalar ve örnek etkinlik çalışmaları yer almalıdır. Ayrıca ders kitabı hazırlayıcıları tarafından bilimsel dilbilgisi betimlemesi Türkçe öğretmenleri ve Türkçe öğretmen adaylarının kullanımına sunularak etkili bir dilbilgisi eğitimi gerçekleştirilebileceği de göz önünde bulundurulmalıdır (Sezer, 1994).

Bu bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmen adaylarının görüşlerinden hareketle dilbilgisi eğitiminde yaşanan sorunları ortaya koymaktır.

Yöntem

Bu araştırma genel tarama modelinde nitel araştırma desenlerinden görüşme aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ağrı İbrahim Çeçen üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören 340 öğretmen adayı, araştırmanın örneklemini ise Ağrı İbrahim Çeçen üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören ve rastgele (tesadüfi) yolla tespit edilen 30 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak amacıyla 4 açık uçlu sorunun yer aldığı yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formda yer alan sorularda; dilbilgisi öğretiminde Türkçe Öğretmenliği Lisans Programından, dilbilgisi derslerinde izlenen yöntemlerden ve dilbilgisi derslerini yürüten öğretim üyelerinden kaynaklanan sorunlarla dilbilgisi alanında yaşanan genel sorunları ortaya koymak amaçlanmıştır. Görüşmeler, öğretmen adayları ile yüz-yüze gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının veri toplama aracında yer alan sorulara verdikleri cevaplar öncelikle tek tek incelemeye geçirilmiş ve ardından ortak temalara ulaşmak amacıyla frekansları çıkarılmıştır. Aynı konu alanına giren cevaplar bir başlık altında toplanarak da temalar elde edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, öğretmen adaylarının dilbilgisi alanı ile ilgili görüşlerine ilişkin bulgular, alt başlıklar halinde belirtilmiştir.

Tablo 1'de öğretmen adaylarına görüşlerine göre Türkçe Öğretmenliği Lisans Programından kaynaklanan sorunlar yer almaktadır.

Tablo1. Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı Kaynaklı Sorunlar

	Frekans
Ses ve Şekil Bilgisi derslerinin kredi saatlerinin yetersizliği	22
Dilbilgisi derslerinin sadece ilk iki yılda bitiyor olması	18
Türkçe dersi müfredatında ilköğretim öğrencilerine dilbilgisi konularının nasıl	16

aktarılabacağı anlatılmaması	
Uygulama okullarındaki yeni mezun olmuş öğretmenlerin dilbilgisi derslerini vermekte güçlük çekmeleri	10
Dilin tarihi öğretilmediği için etimoloji ile bilgilerinin sınırlı olması	7

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarına göre dilbilgisi derslerinin kredi saatleri yetersizdir. Ses bilgisi, şekil bilgisi, sözcük bilgisi derslerinin 2 saat ve cümle bilgisi derslerinin 3 saat olması dilbilgisi konuları için yeterli görülmemektedir. Bununla birlikte Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı’nda dilbilgisi öğretimi ile ilgili bir derste yer almamaktadır. Dilbilgisi derslerine ayrılan kredi saatlerin yetersiz oluşu, dilbilgisi konularının tam olarak anlaşılmasına ve yeterince uygulama yapılamamasına neden olduğu savunulabilir. Dilbilgisi ile ilgili dersler Türkçe Öğretmenliği Lisans Programları’nda ilk dört yarıyılta yer almaktadır. Dolayısıyla son dört yarıyılta öğretmen adayları dilbilgisinden uzaklaşmakta ve bilgilerini kullanamamaktadırlar. Bu da öğretmen adaylarının öğretmenliklerinde dilbilgisi konularının aktarımında çeşitli sıkıntılar yaşamalarına neden olmaktadır. Türkçe öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları yeni mezun olmuş Türkçe öğretmen adayları da benzer sorunları yaşadıkları görülmektedir. Bu sıkıntıların yaşanmasının temel nedenlerinden biri de Türkçe öğretmen adaylarının gördükleri derslerde dilbilgisi konularını İlköğretim öğrencilerine nasıl aktaracakları ile ilgili uygulama yapma imkânı yakalayamamalarıdır. Bununla birlikte Türkçe öğretmen adaylarına Türk dili tarihinin yeterince öğretilmemesi, Türkçe öğretmen adaylarının etimolojik açıdan yetersiz olmasına neden olduğu söylenebilir.

Tablo 2’de öğretmen adaylarına görüşlerine göre dilbilgisi derslerinin izlenen yöntemlerden kaynaklanan sorunlar yer almaktadır.

Tablo2. Dilbilgisi Öğretiminde İzlenen Yöntemlerden Kaynaklanan Sorunlar

	Frekans
Dilbilgisi öğretiminde sadece kavramlar üzerine yoğunlaşılması	16
Dilbilgisi konularının yeterince ele alınmaması	12
Dilbilgisi konularının öğreniminin ezber dayalı olması	8
Dilbilgisi öğretimi ile ilgili yeterince uygulama yapılmaması	6
Dil kurallarının teorik olarak veriliyor olması	5
Önceki bilgilerle yeni öğrenilen bilgilerin çelişmesi	4
Dil öğretiminin önceki hali ile bugünkü hali arasındaki değişimini izah etmekte yetersiz kalınması	3
Dilbilgisi ile ilgili bilgilerin yeterince yapılandırılmaması	3
Dilbilgisi öğretiminde tekdüze yöntemlerin kullanılması	2

Tablo 2’ye bakıldığında Türkçe öğretmen adaylarının dilbilgisi derslerinde takip edilen yöntemlere ilişkin pek çok sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. En çok karşılaşılan problemler, dilbilgisi öğretiminin sadece kavramlar üzerinden yürütülmesi, dilbilgisi konularının yeterince ele alınmaması ve dilbilgisi konularının öğreniminin ezber dayalı olmasıdır. Bunun temel nedenlerinden biri dilbilgisi derslerinin kredi saatlerinin az oluşudur. Bununla birlikte dilbilgisi öğretiminde geleneksel dilbilgisi anlayışının hâkim olması ve işlevsel dilbilgisine yeterince yer verilmemesi de öğretmen adaylarını ezberciliğe sevk etmektedir. Bu yüzden

öğretmen adayları dilbilgisi derslerini öğrenilmesi gereken bir alan olarak değil, sadece başarıyla geçilmesi gereken dersler olarak görmektedirler. Dilbilgisi öğretiminde teorik bilgilere ağırlık verilmesi, yeterince uygulama yapılamamasına bu da önceki bilgilerle yeni bilgilerin yapılandırılmamasına neden olmaktadır. 2005 yılında yapılan değişikliklerle Türkçe dersi müfredatında yapılandırıcılık anlayışı esas alınmıştır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının bu değişiklik ve bu değişikliğin getirdiği yeniliklerden haberdar olması gerekmektedir. Bunun için yeni Türkçe programında dilbilgisi ile ilgili etkinlikler tanıtılmalı ve bunlarla ilgili örnek uygulamalar yapılmalıdır.

Tablo 3’de öğretmen adaylarına görüşlerine göre öğretim üyelerinden kaynaklanan sorunlar yer almaktadır.

Tablo3. Öğretim Üyelerinden Kaynaklanan Sorunlar

	Frekans
Öğretim üyeleri arasında farklı terimlerin tercih edilmesi	21
Öğretim üyelerinin dilbilgisine ilişkin yapılan hatalar üzerinde yeterince durmaması	16
İlköğretim müfredatlarında dilbilgisi için yer alan etkinliklere derslerde yer verilmemesi	12
Öğretimde örnek olarak seçilen cümlelerin ilgi çekici ve kalıcılığı artıran cümleler olmaması	10
Öğretim üyelerinin dilbilgisi açısından örnek olmamaları	8
Dilbilgisi öğretiminde teknolojik imkanlardan yararlanılmaması	6
Öğretim üyelerinin dilbilgisi konularına ilişkin ön bilgilerin yanlış olarak nitelendirmesi	3

Tablo 3’de görüldüğü gibi dilbilgisi derslerinde öğretim üyeleri arasında bir terim ve konu birliği yoktur. Öğretim üyeleri, dilbilgisi konularını kendilerinin temel aldıkları bir yaklaşıma dayanarak aktarmaktadırlar. Bu da öğretmen adaylarının sahip oldukları bilgilerinin birbirine karışmasına ve hangisinin doğru olduğuna karar verememesine neden olmaktadır. Öğretmen adaylarının hedef kitlesinin ilköğretim ikinci kademe öğrencileri olduğu gerçeği dilbilgisi derslerinde göz ardı edilmektedir. Öğretim üyelerinin bazı dilbilgisi konularına farklı yaklaşımlar getirmeleri ve dilbilgisine ilişkin bazı terimleri kabul etmemeleri nedeniyle öğretmen adayları dilbilgisine karşı olumsuz tutum beslemektedir. Bununla birlikte öğretim üyeleri, öğretmen adaylarının dilbilgisine ilişkin yaptıkları hatalar üzerinde yeterince durmamaları da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretim üyeleri, öğretmen adaylarının sınavlarda yaptıkları hatalara ilişkin geribildirimde bulunmak ve bu hataların neden kaynaklandığına ilişkin tespitlerde bulunarak dilbilgisi konularının daha iyi kavranmasını sağlayabilirler. Bununla birlikte derslerde örnek olarak seçilen cümlelerin ilgi çekici ve kalıcılığı artıran cümleler olmasına dikkat etmek yerinde olacaktır. Öğretim üyelerinin içinde bulunduğumuz çağın koşullarını dikkate alarak teknolojik imkânlardan da yararlanmaları gerektiği yine öğretmen adaylarının görüşlerinden çıkarılmaktadır.

Tablo 4’de öğretmen adaylarının dilbilgisi alanına ilişkin karşılaştıkları genel sorunlar yer almaktadır.

Tablo4. Dilbilgisi ile Genel Sorunlar

	Frekans
Yazım kılavuzunun sürekli yenilenmesi	22

Dilbilgisi konularının anlaşılmasının zor olduğu inancı	16
Dilbilgisi öğretimi ile ilgili nitelikli kitapların eksikliği	13
Türkçeyi sonradan öğrenmenin getirdiği zorluklar	8

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının yazım kılavuzunun sürekli olarak yenilenmesini ve buna bağlı olarak dilbilgisi kurallarında çeşitli değişikliklerin yapılmasını bir sorun olarak nitelendirdikleri görülmektedir. Türk Dil Kurumu belli aralıklarla yenileme çalışmalarını yürütmektedir. Elbette Türk Dil Kurumu bu çalışmalarını dilbilimsel zemine oturtmalı ve dilbilgisinin temel mantığından aykırı değişiklikler yapmamalıdır. Bu değişikliklerden öncelikle eğitimcilerin haberdar olması ve ardından öğretmen adaylarına aktarması, yapılan değişikliklerin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Dilbilgisi üzerine pek çok kitap yazılmaktadır. Genellikle içerikleri aynı olan bu kitaplarda dilbilgisi konularının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine nasıl aktarılacağına ilişkin bilgilere yer verilmemektedir. Dolayısıyla bu alan ile ilgili nitelikli kitap sıkıntısı yaşanmaktadır.

Türkçeyi sonradan öğrenen öğretmen adayları da dilbilgisi kurallarını öğrenmekte çeşitli sıkıntılar yaşamaktadırlar. Her dilin kendi özgü dilbilgisi kurallarına sahip oluşu, bu durumdaki öğretmen adaylarının dilbilgisi öğrenimini zorlaştırmakta ve hata yapmalarına neden olmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde dilbilgisi eğitimi incelenmiş ve dilbilgisi öğretiminde yaşanan sorunlar ortaya konmuştur. Çalışmada öğretmen adaylarının en çok karşılaştıkları sorunlar; dilbilgisi derslerine ayrılan zamanın yetersizliği, dilbilgisi öğretiminin kavramlar üzerinden yürütülmesi, öğretim üyeleri arasında terim birliğinin sağlanamamış olması ve yazım kılavuzunun sürekli yenilenmesi olarak tespit edilmiştir.

Dilbilgisi öğretiminde en önemli görev, dilbilgisi derslerini yürüten öğretim üyelerine düşmektedir. Öğretmen adaylarının dilbilgisi konularını kavramalarında en büyük etkiye sahip olan öğretim üyeleri dilbilgisini, terimler ve kavramlar yığınyından ziyade belli bir mantık çerçevesinde sunmalıdır. Bununla birlikte dilbilimciler dilbilim kuramlarını dil öğretimine uygulamalı ve bu kuramları öğretmenlere tanıtmalıdır (Aydın, 1999). Akademik yayınlarda ve ortamlarda dilbilgisi terimlerine bakış açısı ve dilbilgisinin değerlendirilmesi farklı olabilir. Bütün bilim adamlarının aynı görüşe sahip olması akademi kavramıyla bağdaşmaz. Fakat ilköğretimdeki dilbilgisi sorunun çözümüne yönelik olarak bilim insanlarının ortak bir noktada uzlaşmaları faydalı görülmektedir (Kerimoğlu, 2006). Bilim adamını sınırlamak elbette doğru değildir. Ama içeriği müfredatla sınırlanmış ve paket program haline getirilmiş bir dersin kişilerin kendi keyfiyetine ve konu seçimine göre öğretilmesi de uygun değildir. Dilbilgisi eğitimi ve öğretimindeki kavram kargaşasının da kolay kolay çözülmesi mümkün görülmemektedir. Eski bilgileri ile yeni bilgilerini yapılandırmakta sıkıntı çeken öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında çeşitli sorunlar yaşayacakları ortadadır. Bu durumda aksayan kavram kargaşasını dilcilerimiz çözmelidirler.

Dilbilgisini alanında yaşanan sorunların çözümüne yönelik olarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Türkçe derslerinde yer alan metin inceleme çalışmalarında metinle ilişkili olarak dilbilgisi konuları ağırlıklı olarak işlenmelidir.
2. Türkçe ders kitaplarında dilbilgisi konuları için ortak bir terminoloji kullanılmalıdır.

3. Dilbilgisi terimleri üzerinde alan uzmanlarının işbirliği ile ortak bir terminoloji oluşturulmalıdır.
4. Ortak bir terminolojiyi temel alan “Gramer Terimleri Sözlüğü” oluşturulabilir.
5. Dilbilgisi kazanımları daha işlevsel hazırlanmalıdır.
6. Dilbilgisi tanımları ezberci bir yaklaşımdan ziyade oyun, drama, tekerleme gibi eğlenceli etkinlik ve yaklaşımlarla benimsetilmeye çalışılmalıdır.
7. Öğrencilere uygulanan sınavlarda test sorularından ziyade öğrenmeyi ölçen ve öğrencilerin yazmalarını teşvik eden sorulara yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

1. Aydın, Özgür (1999). Orta Okullarda Dilbilgisi Öğretimi Üzerine Öğretmen Görüşleri, *Dil Dergisi*, 81, 23-29.
2. Kahraman, Tahir (2010). Dilbilgisi Öğretiminin Durumu ve Sonuçları Üzerine Küçük Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 5-13.
3. Kerimoğlu, Caner (2006). Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi İle İlgili Kabuller Üzerine II (Cümle Öğeleri). *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20,119-129.
4. Kültüral, Zühal (2009). Dil Bilgisi Terimleri Sözlükleri Ve Terimlerin Kullanımında Görülen Aksaklıklar. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*,4(8), 383-394.
5. Pilav, Salim (2008). Terim Sorunu Ve Eğitim Öğretimde Terimlerin Yeri ve Önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16 (1), 267-276.
6. Sezer, Ayhan (1994). Anadili Öğretiminde Dilbilgisinin Yeri, *Uygulamalı Dilbilim Açısından Türkçenin Görünümü*, Dil Derneği Yayınları, Ankara, 113-128.
7. Uzun, N. Engin (2004). Dünya Dillerinden Örnekleriyle Dilbilgisinin Temel Kavramları
8. Türkçe Üzerine Tartışmalar, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi 39, İstanbul.
9. Ünal, Emre ve Şahinci, Cihan (2011). Türkçe Öğretmenlerinin İlköğretim 6, 7, Ve 8. Sınıf Türkçe Dil Bilgisi Konularının Öğretimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 1849-1862.